

בבית המשפט העליון

ע"א 858/23

לפני: כבוד הרשמת קרן אזולאי

המערערים: 1. פישמן נינה נימה
2. פישמן אהרן

נ ג ד

המשיבים: 1. שלום מיידנבאום
2. בנק ירושלים בע"מ

**בקשת המשיב 1 מיום 15.2.2023 לסילוק
הערעור על הסף; תשובת המערערים מיום
29.3.2023; הודעת עדכון מטעם המשיב מיום
30.4.2023**

פסק דין

רקע

1. ביום 2.9.2022 ניתן בבית המשפט המחוזי בירושלים פסק דין שבו התקבלה תובענת המשיב 1 (להלן: המשיב) להכרזה כי הבעלים של דירה מסוימת הוא המערער 2 ולא המערערת 1, שהייתה רשומה כבעלים. עוד נקבע בפסק הדין כי המערערים יישאו בשכר טרחת המשיב בסך של 75,000 ש"ח וכן יישאו בהוצאות המשפט. סכום ההוצאות לא נקבע בפסק הדין. בעקבות בקשה שהגיש המשיב לשומת ההוצאות, ביום 1.12.2022 נקבע כי המערערים יישאו בתשלום הוצאות בסך של 562,409.5 ש"ח. ביום 13.9.2022 (מעט לאחר שניתן פסק הדין ולפני ההחלטה בעניין סכום ההוצאות) ניתנה החלטה בבקשה מוסכמת לתיקון טעות סופר בפסק הדין ולחתימה על פסיקתה, כך שיבוא שמו של המערער 2 במקום המשיב 2 בחלקו האופרטיבי של פסק הדין לעניין הליכי ההוצאה לפועל. בנוסף, ביום 27.10.2022 ניתנה החלטה בבקשה מוסכמת לתיקון טעות סופר בפסיקתה, אשר התייחסה לטעות במספר הדרכון של המערערת, ולהוספת פרטים טכניים

אשר נדרשו על ידי רשם המקרקעין, לשם ביצוע החלק האופרטיבי בפסק הדין. ביום 12.1.2023 נחתמה פסיקתה משלימה לפסיקתה מיום 27.10.2022, אשר התייחסה לחברה המשכנת.

הערעור הוגש ביום 30.1.2023. בכותרת כתב הערעור נכתב כי מועד פסק הדין הוא: "החלטה מיום 02.09.2022 ומיום 01.12.2022". הערעור שהוגש מתייחס לפסק הדין ולהוצאות, הגם שהוא מתמקד בקביעות פסק הדין לגופן.

טענות הצדדים

2. המשיב טוען שפסק הדין מיום 2.9.2022 נצפה על ידי באת כוחם דאז של המערערים ביום שבו ניתן. משכך, נטען כי הערעור הנוכחי הוגש באיחור של 78 ימים. לטענת המשיב, למרות שבכותרת הערעור המערערים הפנו לסעיף 81(ג) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 בעניין מועד הגשת הערעור, אין להיזקק לסעיף זה. לפי הטענה, בפסיקה נקבע כי כאשר בית המשפט פסק שישולמו הוצאות, ובהחלטה מאוחרת ונפרדת נקבע גובה ההוצאות שישולמו, ההחלטה המאוחרת מהווה "החלטה אחרת", שההשגה עליה היא בדרך של הגשת בקשת רשות ערעור. על כן, נטען כי לא מדובר בהחלטה אשר מאריכה את המועד להגשת ערעור על פסק הדין. עוד נטען כי ביום 29.1.2023 המערערים (באמצעות בא כוחם החדש) ביקשו מהמשיב ליתן הסכמתו להארכת מועד להגשת ערעור. המשיב לא נעתר לבקשה, ולפי הטענה, חרף האמור הערעור הוגש באיחור. המשיב הוסיף כי הוא הסתמך על סופיות פסק הדין, ופתח בהליכי הוצאה לפועל.

3. לטענת המערערים, הערעור הוגש במועד. לפי הטענה, מאחר שבהחלטה מיום 2.9.2022 לא נקבעו הוצאות המשפט, אין לראות בהחלטה זו פסק דין, הואיל והיא לא קבעה סופית את זכויות הצדדים ולא סגרה את התיק. המערערים הפנו לסעיף 81(ג) לחוק בתי המשפט, וטענו כי סוגיית הוצאות המשפט הסתיימה רק ביום 1.12.2022. בכך, נטען, ההחלטה בנושא ההוצאות התמזגה עם פסק הדין המקורי והפכה לפסק דין אשר יש לו שני חלקים, והוא נעשה סופי רק עם ההחלטה השנייה. המערערים טוענים עוד כי ההחלטות האמורות לא הומצאו כדין, שכן לא נשלחה הודעה ממערכת נט המשפט, אלא הן נצפו באתר כ"צפיה אקראית". לפי הטענה, בפסיקה נקבע כי צפייה אקראית אינה מהווה המצאה כדין, וכי יש להחיל את כלל הידיעה רק במקרים חריגים. לעניין הבקשה שהועברה למשיב למתן הסכמה להארכת המועד להגשת הערעור, המערערים טוענים כי הבקשה הייתה למתן ארכה מעבר למועד האחרון, ונוכח התנגדותו, הערעור הוגש במועד.

4. כאמור, המחלוקת בין הצדדים מתרכזת בעיקרה בעובדה שבפסק הדין שניתן ביום 2.9.2022 לא נפסקו הוצאות המשפט. על כן, לשיטת המערערים, המועד שממנו יש לספור את מניין הימים להגשת הערעור הוא ביום 1.12.2022, אז ניתנה החלטה שקבעה את גובה הוצאות המשפט.

5. אפתח תחילה בשאלה האם פסק הדין מיום 2.9.2022 הוא "פסק דין" או "החלטה אחרת". כידוע, המבחן המרכזי לסיווג החלטות שיפוטיות הוא מבחן הסופיות. לפי מבחן זה, אם ההחלטה סיימה את בירור המחלוקת שבין הצדדים היא תיחשב ל"פסק דין"; ואילו אם ניתנה החלטה שהיא בסיס להמשך התדיינות בין הצדדים, היא תיחשב ל"החלטה אחרת" (ראו, מבין רבים אחרים, ע"א 7790/10 ע"א 7790/10 MOBILEYE N.V. נ' טלקורפ קומיוניקיישן בע"מ (2.12.2010)). מבחן עזר נוסף לעניין זה הוא "מבחן הסעד", ועניינו בבחינה האם בהחלטה ניתן או נשלל סעד שנתבע בתביעה. בפסק הדין במקרה דנן בית המשפט הכריע במפורש בתובענה, שהסעד שהתבקש בה היה פסק דין הצהרתי. בית המשפט קבע כי: "...אני מצהירה כי הנתבע הוא בעל הזכויות בדירה ומורה לרשם המקרקעין לתקן את הרישום בהתאם" (פסקה 102 לפסק הדין). בכך, בית המשפט סיים את המחלוקת בין הצדדים. על כן, יש לראות בהחלטה מיום 2.9.2022 "פסק דין". במצב דברים זה, ההחלטה מיום 1.12.2022 לעניין שומת ההוצאות היא החלטה מאוחרת לפסק הדין, ונשאלת השאלה אם החלטה זו מאריכה את המועד להגשת ערעור על פסק הדין.

6. עיון בפסק הדין מעלה כי בסיומו נכתב כך: "...הנתבעים יישאו בשכר טרחת התובע בסך 75,000 ש"ח וכן יישאו בהוצאות משפט. אין צו להוצאות לטובת הבנק" (ההדגשה הוספה). כלומר, במסגרת פסק הדין בית המשפט התייחס לזכאותו של המשיב לקבלת הוצאות המשפט שבהן נשא, אולם לא קבע את סכום ההוצאות וגם לא הורה לצדדים להגיש טיעון משלים בעניין זה. במקרים דומים שנבחנו בפסיקה בעבר נקבע כי כאשר בית המשפט קובע בפסק הדין מי מבעלי הדין יישא בהוצאות, ומעיד על עצמו כי "קם מכסאו", יש לסווג החלטה מאוחרת שניתנה לשומת ההוצאות כ"החלטה אחרת" (ראו, למשל, בש"א 1611/21 קינד נ' הררי (14.4.2021); ע"א 8068/11 עיני נ' שיפריס (19.7.2012); ע"א 7069/14 אורות העמקים חב' לשיווק ויבוא חומרי חשמל בע"מ נ' גוויס ס. פ. אי (12.11.2014)). זאת, בשונה ממצב שבו בית המשפט מורה לצדדים במסגרת פסק הדין להגיש השלמת טיעון בנוגע לשאלת ההוצאות. במקרה האחרון, בית המשפט מעיד כי ההכרעה השיפוטית טרם הסתיימה, והיא תושלם עם מתן החלטה משלימה

לעניין ההוצאות. במקרים מעין אלה נקבע כי הדרך להשיג על ההחלטה המאוחרת היא בדרך שבה משיגים על פסק הדין (כלומר, ככל שקיימת זכות ערעור על פסק הדין, כך גם קיימת זכות ערעור על ההחלטה המטילה הוצאות, ובהתאמה, ככל שההשגה על פסק הדין טעונה רשות, כך גם ההליך הערעורי על ההחלטה בעניין ההוצאות; ראו, למשל, בר"מ 646/19 חבוש נ' מינהלת התיאום והקישור לרצועת עזה, פסקה 7 להחלטה (14.5.2019)).

בעניין הנוכחי, קביעת בית המשפט בגדרי פסק הדין כי על המערערים לשאת בהוצאות המשיב, מבלי שנקבע כי הצדדים יגישו השלמת טיעון בעניין זה, מעידה על כך שבית המשפט "קם מכסאו". על כן, ההחלטה לעניין שומת ההוצאות היא "החלטה אחרת", אשר אינה מאריכה את המועד להגשת הערעור על פסק הדין (ראו, ע"א 6516/13 שחר נ' איתנית מוצרי בניה בע"מ (19.3.2014)). אוסיף עוד כי אף אם הייתה ההחלטה לעניין ההוצאות מסווגת כפסק דין משלים לא היה בכך כדי לסייע למערערים. זאת, כיוון שבמקרה כזה מדובר היה בשני פסקי דין נפרדים, ולא היה בפסק הדין השני כדי להאריך את המועד להגשת ערעור על פסק הדין הראשון (ראו, בש"א 4697/21 מדינת ישראל נ' פלונית (3.3.2022); להלן: עניין פלונית).

7. לא מצאתי לקבל שתי הטענות שהעלו המערערים בעניין זה. ראשית, לא מצאתי לקבל את הטענה כי ההחלטה בעניין סכום ההוצאות מהווה תיקון של פסק הדין. בניגוד לעניין שנדון בבר"מ 5720/05 גופר כונס הנכסים נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה פתח תקוה (5.8.2007), שעליו הסתמכו המערערים, במקרה דנן אין מדובר בהשמטה מבלי משים בפסק הדין. זאת, הואיל ובית המשפט התייחס במפורש לסוגיית ההוצאות בפסק הדין, וקבע מי יישא בהן, גם אם לא נקבע סכומן. משכך, אין לראות בהחלטה לעניין שומת ההוצאות משום תיקון של פסק הדין, לפי סעיף 81 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984. שנית, סבורתני כי אין לומר שההחלטה לעניין ההוצאות "נבלעה" בפסק הדין, כיוון שבית המשפט קמא לא הורה בגדרי פסק הדין על הגשת טיעונים משלימים בנושא ההוצאות (לרבות בשאלה מי יישא בהוצאות אלה). בכך נבדל המקרה הנוכחי מהנסיבות שנזכרו ברע"א 6822/12 משרקי נ' אייזנבך (29.11.2012), שאליו הפנו המערערים. בנוסף, וזה העיקר, בעניין משרקי לא נדונה שאלת סוג הערעור על פסק הדין המוקדם או המועד להגשתו, אלא אופי ההשגה על ההחלטה לעניין הוצאות המשפט (ראו, שם, בפסקאות 7 ו-9. ראו גם בעניין פלונית, בפסקה 7 להחלטה, וההפניות שם).

על כן, יש לדחות את טענת המערערים כי ההחלטה המאוחרת לעניין ההוצאה מאריכה את המועד להגשת ההליך הערעורי.

8. הגם שהמערערים מיקדו טיעוניהם בהחלטה מיום 1.12.2022, ולא התייחסו, למשל, להחלטה מיום 12.1.2023 (שאישרה פסיקתה מתוקנת), ראיתי להתייחס גם לשאלה אם החתימה על הפסיקות האריכה את המועד להגשת הערעור. בפסיקת בתי המשפט נערכה הבחנה בין "פסיקתה משקפת", שעניינה בביצוע של פסק הדין, ולכן אין בה כדי להשפיע על המועד שבו יש להגיש את ההליך הערעורי; לבין "פסיקתה מבהירה" או "פסיקה מתקנת", שיוצקת תוכן חדש להכרעה המקורית, ולכן עשויה להקים "טעם מיוחד" למתן ארכה להגשת הליך ערעורי (ראו, למשל, ע"א 2719/19 עזבון המנוח ח'טיב יורשיו נ' מדינת ישראל - רשות מקרקעי ישראל (6.1.2020); ע"א 4525/20 דעבול נ' מדינת ישראל - רשות מקרקעי ישראל (22.10.2022)). בענייננו, הפסיקות עסקו בביצוע של פסק הדין, ועל כן, יש לראותן כפסיקות המשקפות את פסק הדין. ממילא, גם אילו היה נקבע אחרת, לא היה בחתימה על הפסיקות כדי לשנות את מועד הגשת הערעור על פסק הדין, אלא כדי להוות טעם להארכת מועד (שלא התבקשה).

9. לבסוף, לא מצאתי לקבל את טענת המערערים לגבי מועד הצפייה בפסק הדין, והעובדה שנצפה באופן אקראי ולא בעקבות משלוח הודעה יזומה בנט המשפט. תחילה יוער כי המערערים לא חלקו על הטענה לגבי הצפייה בפסק הדין (ראו בפרט את האמור בסעיף 24 לתשובתם). דומה כי אין מחלוקת על כך שהמערערים ידעו על פסק הדין, ועניין זה נלמד, בין היתר, מכתבי הטענות שהגישו בבית המשפט קמא לאחר שניתן פסק הדין. במצב דברים זה, הואיל והמערערים לא חלקו על כך שידעו על פסק הדין, הנטל מוטל עליהם להוכיח שאין להחיל את חריג הידיעה (ראו, למשל, ע"א 2124/23 שגב התורה והצדקה נ' חברת בנק הדואר בע"מ, בפרט בפסקה 10 (18.4.2023)). המערערים לא הציגו נימוק כלשהו מדוע אין להחיל את כלל הידיעה בעניינם.

10. המסקנה מכל האמור לעיל היא כי הערעור הוגש באיחור משמעותי. על כן, דין הערעור להימחק. המערערים יישאו בהוצאות המשיב 1 בסך של 2,000 ש"ח.

ניתן היום, י"ב בסיון התשפ"ג (1.6.2023).

קרן אזולאי, שופטת

ר ש מ ת